Régi szereplők, új világ

Konrád György Kőórája

„– Mondja, milyen város ez a Kandor? – kérdeztem tegnap a komoly tekintetű pincért. – Valóságos mennyország. Nem laknék itt, ha nem volna az. Nem mindig az. Ma inkább pokol volt – mondta a pincér szakaszosan." – A beszélgetők és Kandor városa *Konrád* György új, *Kőóra* című regényében kelnek életre. A *Kőórát (Agenda II)* pénteken délelőtt mutatta be a *Pesti Szalon Könyvkiadó vezetője, Kőrössi P. József* az *Írók Boltjában*, a szerző jelenlétében.

A kötet az *Agenda I*, azaz a *Kerti mulatság* folytatása, amely időben is továbbviszi a történetet. *Dragomán* János, a világcsavargó tanár visszatér abba a városba, ahol fiatalkorát élte és ahonnét nagy elhatározással távozott. Kandorban akkortájt ugyanis kérdés volt a gondolat szabadsága, Dragomán János azonban nem ismert más gondolatot, mint szabadot. Most a főhős újból találkozik életének régi szereplőivel, akikkel megpróbálnak közösen számot vetni a múlttal, 1956 emlékével és a hatvanas évekkel. Az önéletrajzi motívumokból építkező, jellegzetes konrádi humorral és irónniával átitatott regényből kiderül, tudnak-e a szereplők egymással élni, együtt cselekedni a város újraformálódó világában. Végtére is ez a város volt az álom egykoron. A Kőóra hatszázkilencvennyolc forintért vásárolható meg.

L. D.

Törvénybe iktatják a világnézeti semlegességet

Elkészült a közoktatás-fejlesztés stratégiája

Felgyorsultak a munkák a *Művelődési és Közoktatási Minisztériumban. Báthory* Zoltán közoktatási helyettes államtitkár pénteken ismertette a sajtóval a közoktatás fejlesztésének átfogó stratégiáját, a közoktatási törvény módosításáról kialakított koncepciót, valamint a nemzeti alaptantervvel kapcsolatos munkálatokat.

A minisztériumban a kormányprogram megvalósításából következő munkálatok folynak. Elkészültek a közoktatási törvény módosításához szükséges javaslatok. Mindenekelőtt törvénybe iktatják az oktatás világnézeti semlegességét. Beiktatnak egy, a szülők és gyermekek jogait szabályozó szakaszt. Megszüntetik a területi oktatási központokat, helyükre a megyei pedagógiai intézetek léptek. A fejlesztési koncepció értelmében törvényileg szabályozzák az oktatás különböző szintjeit, a vizsgarendszert. Korrigálják a kodifikációs hibákat.

Báthory Zoltán ismertette a közoktatás-fejlesztés távlati terveit. Az elemi képzési fok négyről hat osztályra emelkedik. Ezt követi az alsó középfok, amely a hetedik osztálytól a tizedikig tart, és alapműveltségi vizsgával végződik. Ezután jön a kétéves felső középfok. A tízosztályos általános képzést öt éven belül a tanulók nyolcvan százalékára szeretnék kiterjeszteni. A leendő felső középfokban jelenleg a diákoknak csak mintegy a fele tanul, a cél, hogy az arány 1998-ra hetven-hetvenöt százalékos legyen. Az oktatási rendszer átalakítása nem jár többletköltséggel, mert a tanulólétszám sajnálatosan csökken. Nem kell új épületeket emelni, mert a szakmunkásképző intézetek rendelkezésre állnak, nem kell több pedagógust sem képezni, hiszen elegendő tanár áll rendelkezésre. Báthory Zoltán szerint a középfokú oktatás „felszívja" a gyereklétszám csökkenésével úgymond feleslegessé vált pedagógusokat. Az elkészült stratégiai elképzeléseket megkapják a pedagógus szakmai szervezetek, megvitatja a *Közoktatáspolitikai Tanács* és a *Köznevelési Tanács*. Fél évet szánnak a vitára, és csak utána teszik közzé a dokumentumot.

Ballér Endre professzor számolt be az ötévi munka után elkészült nemzeti alaptanterv új változatáról, amely véleménye szerint az oktatás tartalmi szabályozásának alapdokumentuma lesz. Hogy milyen eszközökkel akarják a kívánt célokat elérni? Egyrészt az alapvető értékek, másrészt a műveltségkoncepció meghatározásával, végül a követelményrendszer lefektetésével. A követelményrendszer mindenekelőtt a fejlesztési igényeket határozza meg: hova kell eljutnia a diáknak a hatodik és a tizedik osztály végére. (Az átmeneti időszakra a negyedik és nyolcadik év végére elérendő műveltségi szintet is rögzítik.) A követelményrendszer három összetevőből áll: megtanítandó alapok, fejlesztési követelmények és minimális teljesítmény. A NAT-ért felelős úgynevezett hetes bizottság, mely a szakértők munkáját koordinálja, most tanulmányozza a beérkezett „nyersanyagokat". A tavaszi hónapokat szánja a minisztérium a tökéletesítésre, mikor is az iskolák és a szakemberek javaslatait hasznosítják. Ballér professzor hangsúlyozta, hogy a közeljövőben nem a NAT bevezetéséről kell beszélni, hanem az alkalmazhatóságáról. Az elfogadás után három évvel jön az átállási szakasz, ami az alaptanterv fokozatos bevezetését célozza.

A helyettes államtitkár kérdésre válaszolva elmondta, hogy az oktatásfejlesztés elindításának nincsenek anyagi akadályai, a költségvetés biztosítja a szükséges forrásokat. Báthory Zoltán arra még nem tudott végleges választ adni, hogy a tizedik osztály utáni alapvizsgában szerepel-e idegen nyelv. A *Magyar Nemzet* kérdésére, a helyettes államtitkár elmondta, hogy az alapvizsgát sikertelenség esetén többször meg lehet ismételni.

(o. á.)

Az év lakóházai

Pénteken a *Pilvax étterem* történeti termében hirdették ki az Év lakóháza nyilvános pályázat eredményeit. A pályázat megrendezésének jogát a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium* ez év áprilisában átruházta a pályázatban évek óta saját díjjal részt vevő *Családi Ház*, a *Lakáskultúra* és az *Otthon* című folyóiratokra.

Az országos pályázatra a legjobb budapesti és megyei tervek jutottak be, de lehetőség nyílt egyéni nevezésre is. A bírálóbizottsághoz ebben az évben ötvenkét pályamunka érkezett, hét Budapestről, negyvenöt vidékről. A díjazottak között összesen nyolcszázezer forintot osztottak szét, a három első helyezett százezer forintot kapott. A *Családi Ház* című újság fődíját egy siófoki családi ház nyerte, tervezője *Ripszám* János. A *Lakáskultúra* első helyezettje egy győri családi ház, amelyet *Horváth* Sándor tervezett. Az *Otthon* fődíját egy budakeszi családi ház kapta, *Vesmás* Péter tervező munkája. Ez a ház érdemelte ki a *Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium* különdíját is. Különdíjakat adtak át a szakmai alapítványok és szövetségek, valamint az egyes termékgyártó cégek is termékeik helyes alkalmazóinak.

(l. d.)

A különdíjas budakeszi családi ház

MTI-fotó – Balaton József

Budapest-térkép huszonhárom kerülettel

Síelők kedvére

Hat útikönyv, hat, Szlovákia népszerű síterületeit ábrázoló turistatérkép, valamint két Budapest-térkép szerepel a *Cartográphia Kft.* karácsonyi újdonságai között. *Papp-Váry* Árpádtól, a kft. ügyvezető igazgatójától megtudtuk, hogy a negyvenéves vállalat 1992-ben kezdett el útikönyvek kiadásával is foglalkozni. A sorozathoz az angol autóklub útikalauzai szolgáltatták a mintát. A síelés magyar szerelmesei nagyrészt Szlovákiában hódolnak szenvedélyüknek, ezért a *Cartográphia Kft.* hat turistatérképet jelentetett meg a legkedveltebb kirándulóhelyekről: a Liptói-havasokról, a Magas-Tátráról, az Alacsony-Tátráról – Chopokról és a Királyhegyről, Besztercebánya környékéről. Ugyancsak most jelent meg az első Budapest-térkép, amelyen – Soroksár csatlakozásával – már mind a huszonhárom kerület megtalálható. A másik Budapest-térkép részletesebben és nagyobb méretarányban ábrázolja Budapest belső kerületeit.

D. M.

Kitüntetések a rádióban és az Artisjusnál

A *Magyar Rádió* székházában rendezett pénteki ünnepségen tizenhét rádiós vette át a *Cserés* Miklós főrendezői, illetve a művészi hangzásért járó *Gajdos* Ferenc-díjakat. A szakmai elismeréseket, amelyeket a rádiós munkatársak egymás közötti értékelésének eredményeként ítélnek oda, *Varsányi* Anikó főrendező nyújtotta át a díjazottaknak. Cserés Miklós-díjban tizenkét, Gajdos Ferenc-díjban öt rádiós részesült.

Az *Artisjus Zenei Alapítvány* az idén huszonegy előadóművészt, egy kamaraegyüttest, a *Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola* hallgatói közül két hangszeres növendéket, továbbá a magyar zeneművek népszerűsítéséért két külföldi művészt részesített elismerésben. A díjakat *Petrovics* Emil zeneszerző, a *Szerzői Jogvédő Hivatal*, illetve az alapítvány kuratóriumának elnöke ma adja át az intézmény budai székházában.

Az előadóművészek közül – a kortárs zeneművek terjesztésében nyújtott kimagasló teljesítményükért – jutalomban és oklevélben részesült: *Kovács* János és *Szegő* Péter karmester; *Déri* András, *ifj. Sapszon* Ferenc, illetőleg *Szabó* Dénes karnagy; *Körmendi* Klára zongoraművész; *Perényi* Eszter és *Szecsődy* Ferenc hegedűművész; *Perényi* Miklós gordonkaművész; *Elekes* Zsuzsa orgonaművész; *Farkas* Rózsa cimbalomművész; *Geiger* György trombitaművész; *Maczák* János klarinétművész; *Bálint* János és *Csetényi* János fuvolaművész; *Bojtor* Imre, *Csengery* Adrienne, *Fried* Péter és *Kovács* Apollónia énekművész; valamint *Földes* Tamás és *Nagy* Anikó színművész.

Az együttesek közül kitüntetett lett az *Intermoduláció kamaraegyüttes*. A *Zeneakadémia* hallgatói közül *Rosta* Sándor trombita, illetőleg *Vajda* Gergely klarinét szakos növendék részesült elismerésben.

A Szerzői Jogvédő Hivatal vezetősége a magyar zeneművek interpretálásában kiemelkedő teljesítményt nyújtó külföldi előadóművészeket *Pro Artibus Artisjus* emlékéremmel jutalmazza. Ebben az évben elismerésben részesült professzor Nelly *Söregi-Wunderlich* német hegedűművésznő és Robert *Riseling* kanadai klarinétművész – tudatja az *MTI*.

Vita Pécsett

Csontváryt visszavárják?

Veszélybe került a világhírű *Csontváry-gyűjtemény* hazatérése állandó pécsi kiállítóhelyére, állítják a *Janus Pannonius Múzeum* illetékesei. A felbecsülhetetlen értékű képek az idén tavasszal indultak európai körútra, Stockholmba, Amszterdamba és Münchenbe, ahonnan a tervek szerint február 15-én érkeznek vissza Pécsre. Biztonságos elhelyezésük azonban kétségessé vált. Pécsi letétbe helyezésükről a *Nemzeti Galéria* és a múzeum aláírta ugyan a megállapodást, amelynek értelmében a képek távollétében felújították az épületgépészeti berendezéseket és korszerűsítették a kiállítótermek világítását, ám a Csontváry-múzeum teteje beázik, kijavítása a tulajdonos dolga. Az épület tulajdonosa, a katolikus egyház viszont csak akkor kezdi meg a tető kijavíttatását, ha az egész épületet birtokba veheti. Erre az egyházi tulajdon visszaadását rögzítő, 1992-es szerződés alapján már egy éve jogosult. Az épület két korábbi bérlője – a TIT és a MTESZ Baranya megyei szervezetei – azonban csak akkor hajlandók végleg átadni a kulcsot a püspökségnek, ha biztosítékot kapnak kiköltözés utáni elhelyezésükre. A kör ezzel bezárul, mert a városi önkormányzat még mindig nem teljesítette a TIT elhelyezésére vonatkozó, tavaly év végéig vállalt kötelezettségét, a MTESZ pedig kénytelen kölcsönt kérni új székházának befejezéséhez, s hitelgaranciára volna szüksége.

Az egyházmegye vagyonkezelője az *MTI* munkatársának elmondta, hogy támogatják a Csontváry-gyűjtemény Pécsett tartásához fűződő rendkívüli érdek érvényesülését, ugyanakkor ragaszkodnak az épület jogos birtokbavételéhez. Pécs jegyzője bejelentette, hogy személyesen fogja kérni az egyházi vagyon átadásában illetékes tárcaközi bizottság közbenjárását az ügyben, amelynek néhány héten belül meg kell oldódnia, hogy megrendezhessék a tavaszra tervezett nagyszabású Csontváry-életműtárlatot.

Meghalt Péreli Gabriella

Hetvenéves korában súlyos betegség következtében meghalt Péreli Gabriella író, újságíró – tudatta lapunkkal a család.

Az 1924-ben született *Péreli* Gabriella különleges személyiség volt, bármihez fogott, megmutatkozott a tehetsége. Először a világhírű *Angelo* fotóművész modellje volt, majd manökenként és divattervezőként dolgozott, filmekben statisztált. Az iparművészeti iskolában textilfestéssel foglalkozott. Az ötvenes években ő festette a filmszínházak legszebb óriásplakátjait. Közben írni kezdett, először humoreszkeket a *Ludas Matyi* című lapnak. A New York kávéház, a Luxor kávéház állandó vendége volt; itt írt, rajzolt, élt. Első drámáját, a *Roncsderbyt* 1989-ben mutatta be a *Madách Kamaraszínház*. A második darabját, amelyet haláláig írt, a *Játékszín* készül színpadra állítani. Akik ismerték, tudják, hogy Péreli Gabriella mindig egyenesen és „stílusosan" élt, humorérzékét haláláig nem veszítette el.

(d. m.)

„...és mostani állapotjokról"

Horváth Péter régi könyve a jászokról és kunokról

Az 1756-ban született *Horváth* Péter a század honi viszonyai között mozgalmasnak mondható életet élt: gimnáziumi tanulmányai után belépett a piarista rendbe, majd négy és fél év után elhagyta azt, és jogot tanult, a jászkun kerületek másodjegyzője, gimnáziumigazgató lett, majd 1807-ben elért életútja csúcsára, amikor a kerületek nádori alkapitánnyá választották. 1823-ban jelentette meg magyar nyelven az *Értekezés a' Kúnoknak, és Jászoknak eredetekről, azoknak régi és mostani állapotjokról* című művét, az akkori idők romantikus történelemfelfogásában. Ezért a könyve inkább eszme-, mentalitás- és tudománytörténeti szempontból érdekes, bár óriási szerepe volt a jász öntudat felélesztésében – mondta *Selmeczi* László, a *Hajdú-Bihar Megyei Múzeumok* igazgatója a könyvről szóló méltatásában azon a bemutatón, amelyet a *Jászok Egyesülete* rendezett a várbeli *Litea* könyvesházban. A jász öntudatra és függetlenségre a legnagyobb csapást I. Lipót császár mérte, amikor a jászkun vidéket 1702-ben eladta a *Német Lovagrendnek*, akik 1731-ben továbbadták a tulajdonjogot a *Pesti Invalidus Háznak*. A vidék lakói csak 1745-re tudták összegyűjteni a megváltáshoz szükséges ötszázezer forintot. A *redemptio* kétszázötvenedik évfordulójára szervezi meg a Jászok Egyesülete a *jászok világtalálkozóját*, mint ahogy erről *Dobos* László, az egyesület főtitkára tájékoztatta az egybegyűlteket.

(a. b.)

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ

1994. DECEMBER

FELÚJÍTÁS

Csajkovszkij:

A DIÓTÖRŐ

Háromfelvonásos mesebalett

Szövegét E. T. A. Hoffmann nyomán V. I. Vajnonen írta
Koreográfiáját Vaszilij Vajnonen tervezte
A díszleteket és a jelmezeket Oláh Gusztáv tervezte
Próbavezető balettmester: Gábor Zsuzsa, Nagy Zoltán
A Táncművészeti Főiskola növendékeit Balogh Ágoston tanította be
A felújítás rendezője: Seregi László
Karmester: Dala Péter

Stahlbaum tanácsos		Hevesi Imre	Bihal István
Stahlbaumné		Janács Evelin	Neumann Ilona
	Marika	Somorjai Enikő bn.	Darnót Renáta bn.
Gyermekeik	Lujzi	Büky Lilla bn.	Németh Kriszta bn.
	Misi	Lengyel Áron bn.	Gerlóczy István bn.
Drosselmeier		Rotter Oszkár	Balogh András
Dada		Simon Éva	Baross Natália
Feri		Ködmen Krisztián bn.	Tóth Tamás bn.
Nagypapa		Zilahi Győző	Zilahi Győző
Nagyanya		Martinovich Irén	Czechner Júlia

	XII. 10., 11-én	XII. 13., 14-én	XII. 18., 23-án	XII. 25., 26., 28., 29-én
Mária	Popova Aleszja	Szabadi Edit	Popova Aleszja	Oláh Csilla
Diótörő	ifj. Nagy Zoltán	Jezerniczky Sándor	ifj. Nagy Zoltán	Michael Shannon m. v.

Két hópehely:	Rujsz Edit	Venekei Mariann
	Gál Gabriella	Castillo Dolores
Egérkirály:	Tóth Richárd	Gefferth Balázs
Diótörő:	Lengyel Áron bn.	Ábrahám Attila bn.
Bohóc:	Arató Balázs fh.	Katona Árpád fh.
Balerina:	Jenesses Andrea fh.	Jenesses Andrea fh.
Néger:	Abdulwahab Péter fh.	Sebők András fh.
Spanyol tánc:	Venekei Mariann	Ducsay Marcella
	Lencsés Éva	Barna Mónika
	Castillo Dolores	Dudás Csilla
	Juratsek Julianna	Detvay Zsuzsa
Keleti tánc szóló:	Hágai Katalin	Lencsés Éva
Keleti tánc:	Vontszemű Gabriella	
	Hegyesi Aranka	
	Pávics Judit	
	Nagy Anikó	
Orosz tánc:	Detvay Zsuzsa	Venekei Mariann
	Balogh Béla	Solti Csaba
Kínai tánc:	Gál Gabriella	Rujsz Edit
	Solti Csaba	Nagyszentpéteri Miklós
Pas de trois:	Ékes Georgina fh.	Németh Kriszta
	Kapin Gábor fh.	Oláh Zoltán fh.
	Darnót Renáta fh.	Gulyás Rita fh.

Rózsakeringő szólói:
Mráz Kornélia, Kövessy Angéla, Galambos Lilla, Marosi Edit, Beszmertnij Alexij, Hommer Csaba, Radványi Attila, Szabó János
Darvas Gabriella, Juretsek Júlia, Soós Erika, Arany Csilla, Nádasdy András, Macher Richárd, Kun Attila, Tóth Richárd

A Magyar Állami Operaház támogatója a Magyar Nemzet

3700